

בס"ד. שיחת ליל שמחת תורה (לפני הקפות) ה'תנש"א.

בלתי מוגה

א. כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שא' יעשה קידוש ויוציא י"ח את כל אלה שעדיין לא עשו קידוש.

אח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ושמחת בחגך".

ב. השמחה דשמיני-עצרת ושמחת-תורה היא בהמשך ובהוספה ובמכ"ש וק"ו מהשמחה במשך שבעת ימי חג הסוכות, "זמן שמחתנו" (שהיא למעלה מהשמחה דשאר הימים טובים, "מועדים לשמחה"), ועד לשמחה שבאיין-ערוך ב"זמן שמחתנו" גופא – כמודגש גם בהכפל ד"זמן שמחתנו" שנדפס בסידורים פעם שני' בשמע"צ ושמח"ת, שמורה ומדגיש ההוספה בשמחה באופן שבאיין-ערוך.

ומזה מובן שלאחרי גודל השמחה ד"זמן שמחתנו" בשבעת ימי הסוכות, עד לאופן ד"ופרצת", צריכה להיות השמחה דשמע"צ ושמח"ת באופן ד"ופרצת" ב"ופרצת" גופא.

ג. ובפרטיות יותר:

הענין ד"ופרצת", שמדגיש הפעולה וההתפשטות בכל העולם כולו, "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"¹, צ"ל וישנו בכל עניני בניי – כמודגש בקריאת שמע, שביחד עם זה שענינה הדביקות דבניי עם הקב"ה ("שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד")², יש בה גם הפעולה וההתפשטות בכל העולם כולו, "אמליכתי למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים"³, ועד ש"נוהגין להטות הראש כפי המחשבה מעלה ומטה ולד' רוחות"⁴ – ימה וקדמה וצפונה ונגבה.

וענין זה מודגש ביותר ביוהכ"פ – כיון שהדביקות דק"ש היא בהדגשה יתירה ביוהכ"פ, שאומרים בק"ש בשכמל"ו בקול רם לפני שדומין למלאכים⁵, ובמילא, גם הפעולה דד' רוחות העולם (ימה וקדמה וצפונה ונגבה) היא בהדגשה יתירה.

וביוהכ"פ גופא ה"ז מודגש עוד יותר באמירת "שמע ישראל" (פעם אחת) "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (ג' פעמים) ו"ה' הוא האלקים" (ז' פעמים) בסיום וחותם תפלת נעילה⁶, אשר, בהמשך לזה – לאחרי התקיעה

(4) שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ו.

(5) שם סתרי"ט ס"ט.

(6) שם סתרכ"ג ס"י.

(1) ויצא כה, יד.

(2) ואתחנן ו, ד.

(3) ברכות יג, ב.

בשופר שרומזת ל"תקע בשופר גדול לחרותנו" וההכרזה "לשנה הבאה בירושלים"⁷ – מתחילה הדגשת ענין השמחה⁸, החל מה"בת קול (ש) יוצאת במוצאי יוה"כ ואומרת לך⁹ אכול בשמחה לחמך"¹⁰, ועד להתחלת השמחה ד"זמן שמחתנו", כיון שבמוצאי יוה"כ פ מתחילין בעשיית הסוכה¹¹, כהפס"ד בשו"ע [וב"פ – הן בהלכות (מוצאי) יוה"כ¹² והן בהלכות סוכה¹³ (כמשנ"ת במק"א¹⁴)] – שאז מודגש עוד יותר הענין ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", כיון ש"שמחה פורצת גדר"¹⁵.

ובענין זה הולך ונוסף מיום ליום בשמחה דחג הסוכות, "זמן שמחתנו", באופן של פריצת גדר, "ופרצת", עד לשמיני-עצרת, שבו נעשית הקליטה ("עצרת" מלשון קליטה¹⁶) דכל עניני חג הסוכות¹⁷.

ולאח"ז באה השמחה דשמחת-תורה – שמחה חדשה לגמרי באופן שבאין-ערך:

וואים במוחש במנהג ישראל מעלת השמחה דשמח"ת לגבי השמחה דשמע"צ ושבעת ימי הסוכות – שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה.

ושמחה זו נמשכת וחודרת בכאו"א מישראל, בכל מציאותו, עד לעקב שברגל, שעל ידו נעשה הריקוד ברגלים בשוה אצל כל בני, למגדול ועד קטן, האנשים והנשים (בעזרת נשים), וכן הטף, קטנים וקטנות,

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הביט לכיוון ילדה קטנה, ואמר:] כולל גם ילדה קטנה שזכתה שהביאה בין האנשים, כדי להורות "דוגמא חי" גם לאנשים בעלי זקן-שיבה בנוגע לאופן השמחה והשירה כו' – כל זמן שלא שייך אצלה הענין ד"קול באשה" (להיותה פחות מגיל שלש שנים וכיו"ב)¹⁸, וניכר שהיא

בישוב הדעת בשלימות יכולים וצריכים להיות בבית-הכנסת ובבית-המדרש (ראה שם סתורל"ט ס"ד-ה).

(12) רמ"א ס"ו ס"ה תרכד.

(13) שם סתרכ"ה.

(14) ראה התוועדות תש"ו ח"א ע' 105. ועוד.

(15) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

(16) לקר"ת דרושי שמע"צ פה, ד. ובכ"מ.

(17) ולא עוד אלא שהקליטה היא עיקר ענינו של היום – כמודגש בשמו של היום בנוסח התפלה

והקידוש בשינוי לשון משאר המועדים, שבכל

המועדים מקדימים הלשון "חג" לתוכנו של היו"ט,

"חג הסוכות", ועד"ז "חג המצות" ו"חג

השבועות", משא"כ בשמע"צ אומרים "שמיני

עצרת (ואח"כ) חג הזה" – כיון שעיקר ענינו של

היום הוא הקליטה ("עצרת").

(18) ראה שו"ע או"ח סע"ה ס"ג. אה"ע סכ"א

ס"א.

(7) שפירושה של הכרזה זו – שהגאולה באה תיכף ומיד ממש, ובדרך מומילא נמצאים כבר "לשנה הבאה בירושלים" (כידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (סה"ש תש"ה ריש ע' 83)).

(8) נוסף על השמחה דיוה"כ פ, כמודגש גם בהשייכות דיוה"כ לפורים – "כפורים", כמו פורים (תקו"ז תכ"א נו, ב),. שלימות השמחה, "עד דלא ידע" (מגילה ז, ב).

(9) קהלת ז, ז.

(10) שם סתרכ"ד ס"ט.

(11) להעיר שמצות סוכה (שהתחלת עשייתה

במוצאי יוה"כ פ) היא בהדגשה יתירה בנוגע לסעודה

(בהמשך להסעודה דמוצאי יוה"כ באופן ד"לך

אכול בשמחה לחמך) – שהרי הברכה "לישב

בסוכה" היא בשייכות לסעודה (אכילה ושתי) דוקא,

משא"כ בנוגע לשאר ענינים שעושים בסוכה,

ועאכ"כ בנוגע לתפלה ולימוד התורה שכדי שיהיו

צנועה נאה וחסודה כו', ויה"ר שהורי' ירוו ממנה ומכל יוצאי חלציהם רוב נחת יהודי חסידותי].

ולא עוד אלא שנמשך ומתפשט בכל העולם כולו, כאמור, "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", באופן ד"ופרצת" ב"ופרצת" גופא.

ד. ויש להוסיף שהענין ד"ופרצת" שבשמח"ת (לאחרי ובהוספה על ה"ופרצת" שבחג הסוכות) מודגש ביותר כשהשמחה דחג הסוכות היא באופן ד"ופרצת" בפועל ובגלוי:

נהוג בשנים האחרונות לערוך שמחת בית השואבה (בכל מקום ומקום, ובפרט בשכונה זו) גם ברחוב, ובאופן שה"רחוב" עצמו "רוקד", שבוה נכללת גם הפעולה על אוה"ע שברחוב, כמודגש גם בכך שאוה"ע עוזרים ומסייעים לבני בעריכת שמחת בית השואבה ברחוב, ע"י השמירה דממשלת העיר, וכיו"ב (כמדובר כמ"פ בארוכה).

ויש לומר הרמז בהשייכות המיוחדת לשכונה זו ש"שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם"¹⁹ – ששמה קשור עם ענין הכתר ("קראון"), ענין המלכות, עד לשלימות המלכות – מלכותו של הקב"ה, ה' ימלוך לעולם ועד"²⁰, כפי שנמשכת ומתגלה ע"י מלכות בית דוד, ועד"ז "מאן מלכי רבנן"²¹, שנעשים בעה"ב על מציאות העולם²², ממשלת העיר וכיו"ב, שלכן פועלים עליהם לעזור ולסייע בעניניהם של בני".

וכיון שבשמחת בית השואבה בחג הסוכות מודגש הענין ד"ופרצת" גם בפועל ובגלוי ע"י הריקוד ברחוב – אזי הדגשת הענין ד"ופרצת" בשמח"ת ("ופרצת" שב"ופרצת") היא ביתר שאת וביתר עוז.

ה. ובכהנ"ל ניתוסף עליו מיוחד בשנה זו – שנת תנש"א, שהר"ת שלה "תהא שנת אראנו נפלאות", ובאה בהמשך ובהוספה לשנת תש"נ, "תהא שנת נסים":

ובהקדמה – שכללות ענין הנסים והנפלאות קשור עם שמחה, כמודגש גם בהשמחה דהימים טובים, החל מחג הפסח, שקשור עם הנס דגאולת מצרים, ועד"ז חג הסוכות, "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים"²³.

ויש להוסיף בזה בפרטיות יותר, גם בנוגע להשמחה דחנוכה (ימי שמחה

ברע"מ.

22) ראה ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ.

23) אמור כג, מג.

19) תהלים קלג, ג.

20) בשלח טו, יח.

21) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב –

וההלל" (24) ופורים ("ימי משתה ושמחה" 25) הקשורה עם הנסים והנפלאות שהיו בימים ההם, כמ"ש "ועל הנסים .. ועל הנפלאות .. בימים ההם" – שהשמחה היא לא רק בנסים גלויים שלמעלה מן הטבע, כמו הנס דחנוכה, ש"מצאו .. פך אחד של שמן .. (ש)לא הי' בו אלא להדליק יום אחד, נעשה נס והדליקו ממנו שמונה ימים" 26, אלא גם בנסים המלובשים בטבע, כמו הנס דפורים, שהנס הי' מלובש במאורעות טבעיים שאודותם מסופר במגילה 27.

וויש לומר דוגמת ב' ענינים אלה (חנוכה ופורים, נסים המלובשים בטבע ונסים שלמעלה מן הטבע) בהחייב ד"ושמחת בחגך" 28 בימים טובים (כולל גם חג הסוכות) – שמחה הקשורה עם עניני העולם, בשר ויין ("חציו לכם" 29), ושמחה הקשורה עם ענינים שלמעלה מהעולם, עניני קדושה ("חציו לה" 29).

ולעיר, ששמחת פורים (נס המלובש בטבע) היא שמחה גדולה ביותר (יותר מהשמחה דחנוכה, נס שלמעלה מהטבע) – "עד דלא ידע" 30.

ובטעם הדבר יש לומר – שענין שלמעלה ממדידה והגבלה ("עד דלא ידע") הוא גם למעלה מההגבלה בענין הנס, שאין הכרח שיהי' נס שלמעלה מן הטבע דזקא, אלא נמשך ומתגלה (גם ובעיקר) בנס המלובש בטבע.

ויתירה מזה – שמצד העדר ההגבלה נמשך ומתגלה (לא רק בנס המלובש בטבע, שניכר שזה נס המלובש בטבע, אלא) גם באופן ש"אפילו בעל הנס אינו מכיר בנוס" 31, שנסים אלה נמשכים מדרגא הכי נעלית, כמ"ש 32 "לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו", "נפלאות גדולות" שרק "הוא לבדו יודע שהוא נס" 33.

וענין זה שייך במיוחד לשמח"ת – כיון שבין פסוקי "אתה הראת" שאומרים לפני הקפות 34 ישנו גם הפסוק "לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו".

ובהדגשה יתירה בשמח"ת דשנה זו, תהא שנת אראנו נפלאות (לאחרי ובהוספה לשנת נסים) – שלאחרי הנסים והנפלאות שאירעו בשנת נסים ובהתחלת שנת אראנו נפלאות, אזי ניתוסף בהשמחה דשמח"ת ביותר וביותר.

ו. ויש להוסיף בהנ"ל ענין מיוחד בנוגע לארץ ישראל:

(29) פסחים סח, ב.	(24) רמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ג.
(30) ראה לעיל הערה 8.	(25) אסתר ט, כב.
(31) נדה לא, א.	(26) שבת כא, ב.
(32) תהלים קלו, ד.	(27) ראה תר"א מג"א צא, א. צג, א ואילך.
(33) פרש"י נדה שם.	ובכ"מ.
(34) ראה לקמן (ס"ט ואילך) בארוכה.	(28) פ' ראה טז, יד.

ובהקדם החילוק שבין חוץ לארץ לארץ ישראל בנוגע לשמח"ת – שבחוץ לארץ חוגגים שמע"צ ושמח"ת בב' ימים, משא"כ בארץ ישראל שניהם ביום אחד, כיון שבחו"ל יש צורך בהתחזקות ונתינת-כח מיוחדת בנוגע להמשכת וגילוי הקדושה גם ע"י יו"ט שני (ב' ימים), משא"כ בא"י, "ארץ" 35 אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" 36.

ובנוגע לעניננו:

לאחרונה אירעו נסים ונפלאות במיוחד בארץ ישראל, כולל גם בענינים שכפי שנראו בגלוי ובחיצוניות היו יכולים להתפרש כענינים בלתי-רצויים, ואעפ"כ, גם הם אינם אלא לטובתם של בני", להוסיף מנוחה ושלוש בארץ ישראל.

– ישנם הטוענים שאינם רואים הנסים והנפלאות בפועל ובגלוי. והמענה על זה, כאמור, שישנם ענינים ש"הוא לכדו יודע שהוא נס", שהם "נפלאות גדולות"! והעיקר, כאמור, שמתגלה טובתם של ישראל בפועל ובגלוי.

ז. ע"פ האמור לעיל מוכן גודל השמחה שצריכה להיות בשמח"ת, באופן ד"ופרצת" שב"ופרצת", ובפרט שבשמח"ת גופא עברו כבר כמה שעות, כולל גם "שעה" מלשון הפנה 37, שכבר פנו "ימה וקדמה וצפונה ונגבה", ולמעלה ולמטה (כמו בק"ש (כנ"ל ס"ג)), ואעפ"כ, בנוגע לגודל השמחה אין הזזה... ובודאי שלא ניכרת שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה, כמו השמחה דפורים (שלמעלה גם מיום כפורים, "כפורים" 38), "עד דלא ידע"...

ויה"ר שמכאן ולהבא עכ"פ תהי' השמחה דשמח"ת כדבעי, שמחה הכי גדולה, שתומשך על כל השנה כולה – שתהי' "שנת שמחה", ביחד עם שאר הברכות בכל אותיות האל"ף בי"ת, כמ"ש בתפלת יוהכ"פ לאחר ההקדמה ש"כמו ששמעת תפלת כהן גדול בהיכל כמו כן מפינו תשמע ותושיע".

ועוד ועיקר – שתיכף ומיד ממש ממשיכים את השמחה דשמח"ת בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש ובבית המקדש השלישי, "מקדש אדני כוננו ידיך" 38, ש"בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים" (גם בשבת ויו"ט ובלילה) 39,

ובביהמ"ק עצמו – עולים בה"חמש עשרה מעלות" מעזרת נשים לעזרת

35) עקב יא, יב.

ובכ"מ.

36) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ג. ובכ"מ.

38) בשלח טו, יז.

37) ראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, א. סג, ד.

39) ראה פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

ישראל⁴⁰, ומשם לעזרת כהנים, לאולם ולהיכל, ועד שבאים לקדש הקדשים⁴¹, שבו נמצא הארון עם הספר תורה⁴² והלוחות, הן לוחות שניות, והן שבתי לוחות ראשונות⁴³, שרומזו על שלימות העבודה, הן עבודת הצדיקים (לוחות ראשונות), והן עבודת בעלי תשובה (לוחות שניות), שלעתיד לבוא יתאחדו שניהם יחד, כמאמר⁴⁴ "משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא".

ה. ומהתחלת השמחה דשמח"ת בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש – הולכים לעריכת ה"הקפות" באופן ש"הקב"ה עושה מחול (בדוגמת ההקפות) לצדיקים ("ועמך כולם צדיקים"⁴⁵) והוא יושב ביניהם. .. וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר⁴⁶ ואמר ביום ההוא הנה אלקיננו זה וגו'⁴⁷ ("כמ"ש גם בפסוקי "אתה הראת").

ויש לומר יתירה מזה⁴⁸ – שה"הקפות" דלעתיד לבוא יהיו באופן ד"ופרצת" בה"מחול לצדיקים" גופא:

"מחול לצדיקים" באופן ש"הוא יושב ביניהם" הוא עדיין באופן של "מדידה והגבלה", כיון שיש חילוק בין הצדיקים שרוקדים במחול להקב"ה שיושב ביניהם באמצע, ואילו השלימות האמיתית (באופן של פריצת כל הגדרים, מדידות והגבלות) היא שאין חילוק בהמחול הצדיקים והקב"ה.

וענין זה יהי' בעת ה"הקפות" – "אז יעדער איד טאנצט מיט מהותו ועצמותו ית'", להיותו חד ממש עם מהותו ועצמותו ית', "ישראל וקב"ה כולא חד"⁴⁹, "ישראל ומלכא בלחודוהי"⁵⁰.

ועוד והוא העיקר – שכן תהי' לנו בהקפות דשמח"ת זה, ותיכף ומיד ממש.

* * *

של מקרא) "שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם. .. והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר אשר שברת, יישר כחך ששברת" – כמשנ"ת במק"א הטעם לסיום התורה בה"יישר כח" על שבירת הלוחות, מצד גודל המעלה דלוחות שניות באופן ד"כפלים לתושי" (ראה לקו"ש ח"ט ע' 238 ואילך).

(44) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.

(45) ישעי' ס, כא.

(46) שם כה, ט.

(47) תענית בסופה.

(48) אף שצריך עיון וחיפוש למצוא מקור ברור לזה.

(49) ראה זח"ג עג, א.

(50) ראה זהר ח"א סד, א"ב. רח, ב. ח"ג לב, א.

(40) מדות פ"ב מ"ה.

(41) דכיון שלעתיד לבוא תתגלה מעלתם האמיתית של בני" שהם "ממלכת כהנים", "כהנים גדולים" (בעה"ט ע"פ יתרו יט, ח), יש לומר, שיוכלו להכנס לקדש הקדשים כמו כהן גדול, שלכמה דעות (ויק"ר פכ"א, ו. וראה רד"ל שם. שמו"ר פל"ח, יו"ד ובמפרשים שם) "בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס, רק שיכנס כסדר הזה" ("בזאת יבוא גו"). – ואולי י"ל, שלעתיד לבוא יוכל הכה"ג להכנס לקד"ק בכל שעה שהוא רוצה גם שלא "כסדר הזה".

(42) ראה ב"ב יד, א"ב.

(43) ולהעיר מהשייכות להקריאה בתורה דשמח"ת, "גמרה של תורה", שסיימה וחותמה "אשר עשה משה לעיני כל ישראל", ומפרש רש"י (פשוטו

ט. נהוג בשנים האחרונות לכאר פסוקי "אתה הראת"⁵¹ שאומרים קודם ההקפות, שהם "טעמים על השמחה" ("כמו פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות" שאומרים בר"ה בתור טעמים וראיות מן התורה לעניני ר"ה)⁵² – בתור הכנה לאמירתם בעת ההקפות.⁵³

ובהקדמה – שנוסף לכך שפסוקים אלה הם טעמים וראיות מן התורה בנוגע לעניני ההקפות, יש באמירת הפסוקים גם ענין התפילה, שעל ידה פועלים שהענינים שאודותם מדובר בפסוקים אלה נעשים בפועל ובגלוי גם במציאות העולם.

ויש להוסיף שאמירת הפסוקים קודם ההקפות היא ג' פעמים, וכיון שעורכים הקפות ג' פעמים (בליל שמע"צ, בליל ויום שמח"ת), אומרים פסוקי אתה הראת ג' פעמים ג' פעמים⁵⁴ – "בתלת זימני הוי חזקה"⁵⁵, שבזה מודגש שאמירת הפסוקים כדי לפעול ההמשכה והגילוי במציאות העולם היא באופן של תוקף וחזק.

ונקודת הענין – שבפסוקי אתה הראת מודגש הענין דפריצת גדר ("ופרצת") שבחיבור ב' קצוות, ב' הפכים, ע"י גילוי בחינה (הג') שלמעלה משניהם.

ובפרטיות יותר – מודגשת נקודה כללית זו בג' חלוקות בפסוקי אתה הראת: (א) בנוגע לכללות העולם – מהפסוק "אתה הראת גו'" עד לפסוק "יהי שם ה' מבורך", (ב) בנוגע לישראל – מהפסוק "יהי ה' אלקינו עמנו גו'" עד לפסוק "ה' עוז לעמו יתן גו'", (ג) בנוגע לעבודתם של ישראל בעולם (חיבור שניהם) – מהפסוק "ויהיו נא אמרינו לרצון גו'" עד גמירא, כדלקמן.

ומשמח"ת נמשך על כל השנה כולה – כמודגש בקביעות שנה זו שמשמח"ת נכנסים תיכף לשבת בראשית, שבו קורין בתורה (ולומדים בשיעורי חת"ת) פרשת בראשית כולה (נוסף על התחלת הקריאה בשמח"ת), שבזה מודגש חידוש כללות הענין ד"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"⁵⁶ כבששת ימי בראשית, אף שכבר עברו אלפי שנים מהתחלת הבריאה⁵⁷ – שגם בזה מודגש הענין דחיבור הפכים, שאף שכבר עברו אלפי שנים מהתחלת

שבשלתם יש ב' ימים יו"ט ומהם נכנסים תיכף ליום השבת (כמדובר כמ"פ).

(55) ב"ב קו, רע"ב. וש"נ.

(56) בראשית א, א.

(57) כולל בריאת הזמן, שגם הוא נברא, כתורת

המגיד (סידור) (עם דא"ח) שער הק"ש עה, סע"ד ואילך.

(51) י"ז פסוקים – בגימטריא טוב (סה"מ תש"ד ע' 54).

(52) סה"מ תש"ד שם.

(53) בהבא לקמן – ראה גם התוועדויות תש"נ

ח"א ע' 203 ואילך.

(54) ולהעיר מהשייכות המיוחדת לקביעות שנה זו – ג' פעמים ג' ימים רצופים דקדושת יו"ט ושבת, בר"ה, בחג הסוכות, ובשמע"צ ושמח"ת,

הבריאה, מ"מ, נעשה חידוש ככפעם הראשונה, אשר, הכח לזה מבואר בפסוק "לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו", כדלקמן.

ויש להוסיף, שחיבור ההפכים מודגש גם באמירת הפסוקים שהו"ע של תפילה (כנ"ל) – "דע לפני מי אתה עומד . . לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה"⁵⁸ – שאף שעומד "לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה", עמידתו היא באופן של "דע", באופן של הבנה והשגה כו', וטעם הדבר – כיון ש"אתה הראת לדעת גוי", כדלקמן.

י. הפסוק הראשון ד"אתה הראת" הוא – "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו"⁵⁹:

"אתה" – קאי על מהותו ועצמותו ית', כפירוש רבינו הזקן⁶⁰ "אתה, דו, עצמות א"ס ב"ה", כיון שהתואר "אתה" (לשון נוכח) לאמיתתו שייך לומר רק ל"אמתת המציאות", מהותו ועצמותו ית', שאליו פונים בלשון נוכח, כיון שנמצא בהתגלות בכל מקום – ה"המאור הוא בהתגלות ולכן אפילו תינוקות יודעים⁶¹ שיש שם אלקה מצוי כו' אף שאין בהם השגה ותפיסה איך ומה כו"⁶², "שם שמים שגור בפי כל"⁶³.

וכיון ש"אתה" קאי על העצמות, לא שייך ידיעה והשגה דשכל האדם ("לדעת") במהותו ועצמותו ית' ("אתה") – דבר והיפוכו!

ועל זה נאמר "אתה הראת לדעת", "אתה, דו, עצמות א"ס ב"ה, הראת, הָאֵסֵט זֶיך בְּאוּוֹזֶיך, לדעת, אַז מ'זָאָל דִּיר וויסן"⁹³ – שהאפשרות שתהי' ידיעה דשכל האדם בעצמותו ית' היא מפני ש"אתה הראת לדעת", בכח העצמות ("אתה"), שהראה (גילה) את עצמו ("הראת"), כדי שתוכל להיות ותהי' בו הבנה והשגה בשכל האדם ועד לאופן של דעת ("לדעת"), "מלשון התקשרות, שמקשר דעתו כו' ויתקע מחשבתו בתוֹך כו"⁶⁴.

וממשיך בכתוב שהידיעה היא "כי הוי' הוא האלקים":

הוי' ואלקים הם ב' הפכים – כי, שם אלקים הוא השורש ומקור דגדרי העולם ("אלקים" בגימטריא "הטבע"⁶⁵), מקום זמן, ואילו הוי' הוא שם

בתפלה, שיש איזה מבוקש כו', (ב) ולאחרי החינוך. ואילו הענין ד"שם שמים שגור בפי כל", תינוקות יודעים שיש שם אלקה מצוי, הוא, בעצם מציאותם, ובכל מעמד ומצב.

(62) תו"א וירא יד, רע"ב.
 (63) סה"מ קונטרסים ח"ב רצו, א. ועוד.
 (64) תניא ספ"ג.
 (65) פירוש ש"יב פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו. ועוד.

(58) ראה בריכות כח, ב.
 (59) ואתחנן ד, לה.
 (60) סה"מ תש"ד ע' 220. ועד"ז שם ע' 54.

ועוד.
 (61) להעיר גם מהמאמר הידוע "אני מתפלל לדעת זה התינוק", שכתפלתו מודגש הענין ד"אליו ולא למדותיו", כיון שאין לו ידיעה ב"מדותיו", הספירות העליונות כו' (ראה סה"מ להצ"צ שורש מצות התפלה פ"ח). – אלא, שענין זה הוא (א)

העצם, למעלה מגדרי העולם, הוי' הוה ויהי' כאחד⁶⁶. וחיבורם יחד, "הוי' הוא האלקים", הוא בכח העצמות ("אתה").

וענין זה הוא (לא רק בשמותיו הקדושים, אלקים והוי', אלא נמשך) גם בעולם – כסיום הכתוב "אין עוד מלבדו":

ידוע⁶⁷ החילוק שבין "אין עוד"⁶⁸ ל"אין עוד מלבדו", שהפירוש ד"אין עוד" הוא שאין מציאות כלל, משא"כ הפירוש ד"אין עוד מלבדו" הוא ש"מלבדו" אין מציאות, אבל יחד עמו יש מציאות, היינו, שע"פ תורה יש מציאות דעולם⁶⁹, אלא שאינו מציאות בפ"ע ("מלבדו") ח"ו, כיון שכל מציאותו אינה אלא "מאמיתת המצאו"⁷⁰.

וענין זה (שיש מציאות דעולם, ואעפ"כ, "אין עוד מלבדו") הוא בכח העצמות ("אתה") – "מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו. . הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש כו"⁷¹ – שעיי"ז נעשית מציאותו של יש הנברא באופן שכל מציאותו היא המציאות דישראל האמיתי – "אין עוד מלבדו".

יא. וממשיך בפסוק שלאח"ז – "לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו"³²:

כדי שהענין ד"אתה הראת לדעת גו' אין עוד מלבדו" (הן בנוגע להאדם והן בנוגע להעולם) יהי' באופן של התיישבות, אורות בכלים⁷², ועד לכלים שהם בתכלית המדידה וההגבלה, החל מההגבלה דמוח הגשמי, שהוא קטן בכמות גם לגבי שאר חלקי הגוף (ולאחרי גיל גידול הגוף לא נעשה ריבוי והוספה בשטח המוח⁷³) – יש צורך ב"נפלאות גדולות".

ועז"נ "לעושה נפלאות גדולות" – שבכחו וביכלתו של הקב"ה לעשות "נפלאות גדולות", "נפלאות גדולות" שנמשכים מדרגא נעלית ביותר – "לבדו", ש"הוא לבדו יודע שהוא נס".

ולכן נעשית ההמשכה והגילוי ד"אתה הראת לדעת גו' אין עוד מלבדו" במציאות העולם – "כי לעולם חסדו", ש"חסדו", חסד שלו, חסד בלי גבול,

יחבטלו מציאותם, ע"ד הכלות הנפש דבני אהרן (ראה אוה"ח ר"פ אחרים).

(73) ולהעיר, שאף שע"י ריבוי העסק והיגיעה במושכלות (ובפרט ע"י לימוד התורה, ופנימיות התורה, ידיעת אלקות) נוספים קמטים בהמוח, מ"מ, לא נוסף בהכמות דגודל המוח, ובודאי שלא נעשה גידול בהגולגולת, הכלי להומר המוח, (שלכן לא משתנה גודל הכובע שע"ג הראש).

(66) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. ועוד.

(67) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 202 הערה 86.

(68) ואתחנן ד, לט.

(69) שלכן שייך וישנו כללות ענין העבודה בקיום התומ"צ, ענין השכר וכו'.

(70) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

(71) אגה"ק ס"ב.

(72) ובודאי לא באופן שהאדם והעולם

נמשך ומתגלה "לעולם", מלשון העלם (והסתר)⁷⁴, ואעפ"כ, אינו מתבטל ממציאותו, אורות בכלים.

יב. וממשיך בפסוק שלאח"ז – "אין כמוך באלקים אדני ואין כמעשיך"⁷⁵:

השמות "אלקים" ו"אדני" קשורים עם גדרי העולם – "אלקים" בגימטריא "הטבע", ו"אדני" ע"ש "אתה אדון לכל בריותיך"⁷⁶, כולל גם גדרי השכל כפי שהם לאחרי שנברא העולם ע"פ גדרי השכל הידועים לנו, אף שהקב"ה הי' יכול לקבוע גדרי השכל באופן אחר, או ללא גדרי השכל כלל (כמשנ"ת במק"א⁷⁷).

וגם בגדרי העולם וגדרי השכל הקשורים עם השמות אלקים ואדני – ניכר ומתגלה ש"אין כמוך באלקים אדני".

ויתירה מזה: "ואין כמעשיך" – שגם לאחרי שכח הפועל האלקי נמשך ויורד ומתלבש בהנפעל, ניכר ש"אין כמעשיך", ע"ד הידוע⁷⁸ שהמגיד הכיר בהכלי כח הפועל דהאומן שעשה הכלי, ועאכו"כ בנוגע לכח הפועל האלקי שמהווה ומחי' ומקיים מציאותו מאין ואפס המוחלט.

יג. וממשיך בפסוק שלאח"ז – "יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו"⁷⁹:

"כבוד" – הוא "בחי' לבוש לא"ס ב"ה שבו ועל ידו מתלבש בעולמות"⁸⁰, כלשון הכתוב "יהי כבוד ה' לעולם".

ולא עוד אלא שהתלבשותו בעולם היא באופן של גילוי, שלכן התוצאה מזה היא ש"ישמח ה' במעשיו" [כמודגש ביותר ב"זמן שמחתנו", ובפרט בפעם הב', בשמע"צ ושמח"ת⁸¹], ששמחה קשורה עם גילוי.

ומודגש יותר בפסוק שלאח"ז, "יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם"⁸² – ש"שם ה'" הוא הארה בלבד⁸³, שעל ידו נעשית ההמשכה ("מבורך" מלשון המשכה⁸⁴) בגדרי העולם, "מעתה ועד עולם", באופן של קביעות ונצחיות.

וכיון ש"יהי כבוד ה' לעולם גו'", "יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם" – לכן מתגלה בעולם ש"אתה הראת לדעת גו' אין עוד מלבדו".

(74) לקו"ת שלה לז, ד. ובכ"מ.

(75) תהלים פז, ח.

(76) ב"ר פי"ז, ד.

(77) ראה לקו"ש חכ"ז ע' 251 ואילך. סה"ש

תשמ"ח ח"א ע' 135 ואילך. ועוד.

(78) שער האמונה ספכ"ז.

(79) תהלים קד, לא.

(80) לקו"ת האזינו עה, סע"א. ובכ"מ.

(81) ראה לעיל ס"ב.

(82) תהלים קיג, ב.

(83) ראה לקו"ת בהר מא, ב ואילך. ובכ"מ.

(84) תו"א מקץ לז, ג. ובכ"מ.

יד. ונוסף על האמור לעיל בנוגע לכללות הבריאה – ממשיך בפסוקים שלאח"ז בנוגע לבנ"י, ש"אתה בחרתנו מכל העמים כו' ורוממתנו מכל הלשונות כו'":

"יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו"⁸⁵ – שביחד עם הבקשה הי"ז גם הבטחה שבכל מעמד ומצב [גם כאשר אין אנו דומים לאבותינו בדרגת העבודה דלימוד והשגת התורה, ובפרט פנימיות התורה, השגת אלקות] "יהי ה' אלקינו עמנו גו' אל יעזבנו ואל יטשנו".

אמנם, פסוק זה עיקרו בנוגע למעמד ומצב דגלות, שאז יש צורך בבקשה והבטחה ש"אל יעזבנו ואל יטשנו", וכמודגש גם בתורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁸⁶ על הפסוק "יהי ה' אלקינו עמנו גו' אל יעזבנו ואל יטשנו" שאמרה (בלחש או במחשבה כו') בזמן המאסר והגלות כו', ולכן, ממשיך בפסוק שלאח"ז בנוגע להגאולה:

"ואמרו הושיענו אלקי ישענו וקבצנו והצילנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך"⁸⁷ – שפסוק זה קאי על הגאולה מן הגלות, גאולה האמיתית והשלמה, שאז יהי' גם עיקר ושלמות התגלות שבחם של ישראל, "להשתבח בתהלתך", ועד "שמשתבח קוב"ה בשבחייהו דישאל .. ה' האמריך (לשון חשיבות ושבח) .. אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם"⁸⁸.

וכיון שענין זה נעשה עי"ז ש"אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם"¹²¹ – ממשיך בפסוק שלאח"ז "ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד", שבגאולה העתידה לבוא תהי' השלימות דהמשכת וגילוי מלכותו של הקב"ה בעולם, ככל פרטי שינויי הזמן דעבר הוה ועתיד ("ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך"), ובאופן של נצחיות ("לעולם ועד"), וגם בכחי "ועד", ש"ועד הוא אחד בחילופי אתון"⁸⁹, שרומז על המשכת וגילוי אחדותו של הקב"ה (לא רק בעולם האצילות, עולם האחדות, אלא גם) בעולמות בי"ע⁹⁰.

ומסיים בפסוק שלאח"ז "ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום"⁹¹ – שהקב"ה נותן ("יתן", "כל הנותן בעין יפה הוא נותן"⁹²) כח ("עוז") לבנ"י, כולל גם אלה שבמעמד ומצב ד"עמו" מלשון (גחלים) עוממות⁹³, שיוכלו לקבל הגילויים דלעתיד לבוא, עי"ז ש"ה' יברך את עמו בשלום", כמארז"ל⁹⁴ "לא

(90) ראה סה"מ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה ספי"ג ואילך. ועוד.

(91) תהלים כט, יא.

(92) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(93) ראה שעה"ה"א רפ"ז. ובכ"מ.

(94) עוקצין (וש"ס) בסופה.

(85) מ"א ה, נז.

(86) סה"מ תרפ"ז ס"ע קצה ואילך.

(87) דה"א טז, לה.

(88) ברכות א ובפרש"י.

(89) זח"ב קד, רע"א.

מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום", שעייז מקבלים שלימות הברכה ש"עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות כו" (כמ"ש לפנ"ז).

טו. ונוסף על האמור לעיל אודות הנהגתו של הקב"ה ביחס לישראל – מוסיף בפסוקים שלאח"ז בנוגע לעבודתם של ישראל:

"ויהיו נא אמרינו לרצון לפני אדון כל" – ש"אמרינו" היא פעולתם ועבודתם של ישראל, שנעשים "לרצון לפני אדון כל". ובהדגשה יתירה בענין שהזמ"ג – שאמירת ("אמרינו") פסוקי "אתה הראת" היא "לרצון לפני אדון כל", ופועלת פעולתה כו'.

וממשיך בפסוק שלאח"ז בנוגע לעבודה בפועל (נוסף על "אמרינו") – "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך"⁹⁵:

כאשר⁹⁶ יהודי יוצא לעבוד עבודתו בעולם – אינו הולך לבדו, אלא הוא הולך יחד עם הארון, "בנסוע הארון" ... ויחד עם משה רבינו... ולכן: "ויאמר משה (כולל גם ניצוץ משה שבכאו"א מישראל⁹⁷) קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך": "אויבך" ו"משנאיך" של הקב"ה הם ה"אויבים" ו"משנאים" של ישראל⁹⁸, החל מכללות הענין דמדידות והגבלות שבעולם (שפועלים גם מדידה והגבלה אצל יהודי בהיותו נשמה בגוף) שהם "די גרעסטע אויכים און משנאים" ... ועל זה צועק... "קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך",

ובקשתו מתקיימת – כפי שממשיך בפסוק שלאח"ז: "קומה ה' למנוחתך אתה וארון עוזך"⁹⁹, שנעשה אצלו מעמד ומצב של מנוחה בתכלית השלימות.

ומנוחה זו פועלת בכל פרטי ענינים, עד להלבושים שלו – כפי שממשיך בפסוק שלאח"ז: "כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו"¹⁰⁰ – שגם הלבושים דכאו"א מישראל ("ממלכת כהנים" – "כהניך") הם באופן המתאים למדת האדם¹⁰¹ (ולא לבוש ארון, למשל, שיכול לבלבל להליכת האדם שיכשל בו ח"ו), ובאופן של "כבוד ותפארת"¹⁰² – "ילבשו צדק".

וממשיך בפסוק שלאח"ז: "בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך"¹⁰³ –

(100) שם, ט.

(101) כהדין דבגדי כהונה שאם היו "ארויכין יתר על מדתו... עבודתו פסולה" (רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"ד).

(102) תצוה כח, ב"מ.

(103) תהלים קלב, יו"ד.

(95) בהעלותך יו"ד, לה.

(96) בפסוק זה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בקול חנוק שנוקטע בככי (המול'ל).

(97) ראה תניא רפמ"ב.

(98) ראה פרש"י עה"פ.

(99) תהלים קלב, ח.

התגלות דוד מלכא משיחא, אשר, "דוד מלך ישראל חי וקיים" ¹⁰⁴ בתור "מלך ישראל", שמציאותו של המלך היא המציאות, החיות והקיום דכל בני המדינה, שמשפיע כל המצטרך להם.

וממשיך בפסוק שלאח"ז בפרטיות יותר – "ואמר ביום ההוא הנה אלקיניו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו" ¹⁰⁶:

"ביום ההוא" – קאי על לעתיד לבוא, שנעשה תיכף ומיד ממש – ביום הזה, יום שמח"ת.

וביום הזה – כאו"א מישראל מראה באצבעו ואומר "הנה אלקיניו זה" ¹⁰⁷, ונוסף על הגילוי בכללות, ה"ז נמשך גם בפרטיות בג' הקוין – "קוינו לו" מלשון קוין, "שהמשכנו אותו בכחי קוין ע"י ההמשכות שע"י תומ"צ שהם שלשה קוין תורה עבודה וגמ"ח" ¹⁰⁵,

ומזה נמשך בכל עניני בני – "ויושיענו", בכריאות ופרנסה הן ברוחניות והן בגשמיות, ורוב נחת יהודי חסידותי מבנים וכנות וכו',

ועד ש"נגילה", ויתירה מזה, "ונשמחה", שמחה גלוי" שלמעלה מ"גילה" שיכולה להיות גם באופן ד"גילה ברעדה" ¹⁰⁶, "בישועתו", "ישועתו" דייקא, ע"ד מ"ש ¹⁰⁷ "נגילה ונשמחה בך", בעצמותך ממש ¹⁰⁸.

ומזה נמשך בכל העולם כולו – כמ"ש בפסוק שלאח"ז "מלכותך מלכות כל עולמים וממשתתך בכל דור דור" ¹⁰⁹, ש"בכל עולמים" ו"בכל דור דור", בכל מקום ובכל זמן, מתגלה מלכותו של הקב"ה, ועד שגם בדרגא שיש צורך בענין של ממשלה ("ממשלתך") בעל-כרחו, נעשה הגילוי ד"מלכותך" באופן ש"ברצון קבלו עליהם" ¹¹⁰.

ומסיימים בפסוק "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" ¹¹¹ – שהגילוי ד"תורה" ו"דבר ה'" נמשך מ"ציון" ו"ירושלים" ומתגלה בכל העולמות, כמרומו בתיבת "כי", ש"משמש בד' לשונות" ¹¹², דיש לומר שרומז לד' עולמות אבי"ע.

טז. ולאחרי הפסוק האחרון מוסיפים ואומרים (אף שלא ב"שטורעם" כבפסוקי אתה הראת) "אב הרחמים, הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים" ¹¹³, כי כך לבד בטחנו, מלך א-ל רם ונשא אדון עולמים" – דקאי

---

(109) תהלים קמה, יג.	(104) ר"ה כה, א.
(110) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נו, סע"ב ואילך. ובכ"מ.	(105) תו"א תרומה פ, סע"א. לקו"ת קורח נה, א. ובכ"מ.
(111) ישעי' ב, ג.	(106) תהלים ב, יא.
(112) ר"ה ג, רע"א. וש"נ.	(107) שה"ש א, ד.
(113) תהלים נא, כ.	(108) ראה תו"א בשלח סד, סע"ב. ובכ"מ.

(בפשטות) על הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולאח"ד הולכים לעריכת ההקפות שבהם אומרים עוד כו"כ פסוקים, עד להסיום ד"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", וביום שמח"ת אומרים גם הפיט "שישו ושמחו בשמחת תורה .. אברהם שמח בשמחת תורה .. דוד שמח בשמחת תורה כו" – דוד מלכא משיחא.

ועוד והוא העיקר – שתיכף ומיד ממש זוכים לקיום היעוד "ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה גו", וכאו"א מישראל רוקד עם עצמותו ומהותו ית' ממש, "ישראל ומלכא בלחודוהי", ומנגנים ניגון שמח דשמח"ת, אשר, א' מהניגונים הוא הניגון הידוע ... [כ"ק אדמו"ר שליט"א נעמד מלא קומתו והתחיל לנגן ניגון הקפות לאביו הרלוי"צ ז"ל, ורקד על מקומו בשמחה גדולה].

* * *

יז. כרגיל – יכריזו עתה ע"ד ההכנות להקפות, כולל גם – הכנת בית-הכנסת (לאחרי שהקהל יצא מביהכ"נ) כדי שיוכלו לילך להקפות.

ויה"ר שההכנות להקפות ועאכו"כ ההקפות עצמם יהיו כדבעי, ועד לתכלית השלימות.

ועוד והוא העיקר – שתיכף ומיד ממש זוכים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ועורכים וממשיכים את שמחת ההקפות ביחד עם כל בני,

– כולל גם בני שבכל הדורות, "הקיצו ורננו שוכני עפר"¹¹⁴, ובראשם האושפיזין דכל שבעת ימי הסוכות, ואנן נוסף אבתריהו גם את האושפיזא השמיני, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו –

בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש ובבית המקדש השלישי, תיכף ומיד ממש.

[אח"כ הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות אמירת ברכה אחרונה.

טרם צאתו התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניגון הקפות לאביו הרלוי"צ ז"ל].

114 ישעי' כו, יט.